

науковими положеннями. Серед питань надійного наукового забезпечення правосуддя в Україні важливе місце посідає регулювання судово-експертної діяльності.

Нормативно-правове забезпечення державного регулювання розвитку судово-експертної діяльності в Україні здійснюється в напрямку забезпечення її принципів, зокрема законності призначення експертизи, незалежності та неупередженості експерта, об'єктивності та повноти дослідження.

Практичні проблеми організації судово-експертної діяльності вимагають свого вирішення шляхом виявлення та усунення різноманітних неузгодженостей, пробілів, як в організації діяльності експертних установ, так і в управлінні ними.

Слід зазначити, що чинне законодавство не врегульовує суперечності, які існують у різних видах судочинства України стосовно питань призначення й проведення судової експертизи. Можна виділити такі, найбільш актуальні з них: статус спеціаліста в судочинстві, повноваження керівника експертної установи, обов'язкове призначення експертизи, надання зразків для дослідження, процесуальні та методичні питання комплексної, комісійної, додаткової, повторної експертизи, співвідношення принципу незалежності експерта з існуванням спеціалізованих установ, підпорядкованих міністерствам, при яких функціонують органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, та ін.

Всупереч Закону України «Про судову експертизу», де йдеться про те, що судово-медична експертиза поводитьсь виключно державними спеціалізованими установами, Постановою Кабінету Міністрів України «Про розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальною власністю)» від 5 листопада 1991 р. № 311 обласні та міські бюро судово-медичної експертизи віднесені до об'єктів комунальної власності.

Такі тенденції призвели до руйнування судово-медичної служби, як цілісної системи, негативно позначилися на розвитку матеріально-технічної бази більшості бюро та якості проведення досліджень.

У більшості європейських країн судово-медична експертиза не підпорядковується Міністерству охорони здоров'я, реформування цієї сфери забезпечило незалежність судово-медичної експертизи та поліщило матеріально-технічне забезпечення служби.

Тож реформування законодавства, що регламентує судово-медичну експертну діяльність, є викраєм нагальним питанням.

Необхідним є створення цілісної незалежної державної експертної служби, що здійснюватиме судово-медичну діяльність на прозорих механізмах організації роботи та забезпечуватиме потребу суспільства у чесному, неупередженому проведенні судово-медичних експертиз.

Таким чином аналіз чинного законодавства України свідчить про окремі недоліки в питаннях нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності, що не сприяє її розвитку в напрямку відповідності визначеним зобов'язанням стосовно демократизації суспільства та вдосконалення судової структури й судочинства. Нагальним є внесення законодавчих змін, спрямованих на створення системи державних спеціалізованих установ судово-медичної експертизи та об'єднання їх в Національне бюро судово-медичної експертизи України.

Література

1. Засць А. П. Організаційні проблеми судово-експертної діяльності / А. П. Засць // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. — Х.: Право, 2004. — Вип. 4. — С. 11.

2. Конституція України: чинне законодавство станом на 5 вересня 2011 р. : (Відповідає офіц. текстові) — К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. — 96 с.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За загальною редакцією професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. — К.: Юстініан, 2012. — 1224 с.

4. Про судову експертизу: Закон України від 25 лют. 1994 р. № 4038-XII // Відом. Верховної Ради України. — 1994. — № 28. — Ст. 232.

Репешко П.І. Стан нормативно-правового забезпечення державного регулювання розвитку судово-експертної діяльності в Україні / П. І. Репешко, В.В. Гузенко, О.М. Шаблия // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. — 2011. — № 11. — С. 233-242

Бачинський В.Т., д.м.н., проф.

Ванчуляк О.Я. к.м.н., доц, л

Сивокооровська А.С. лікар-інтерн

Науковий керівник: Бачинський В.Т.,

доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри

судової медицини та медичного правознавства

Структура судово-медичної експертизи в Україні та її взаємодія з правоохоронними органами

Задля з'ясування об'єктивної картини злочинів під час розслідування виникає потреба в проведених експертизи. Коли йдеться про вчинення злочинів проти здоров'я, життя, честі та гідності людини, правоохоронні органи звертаються до лікарів-спеціалістів у галузі судової медицини, що застосовують спеціальні знання медичного та біологічного характеру для вирішення питань, що виникають в процесі розслідування даних злочинів.

Судово-медична експертиза здійснюється на принципах законності, об'єктивності, повноти дослідження та незалежності [3].

Судово-медична експертиза стоїть на захисті Конституції та виконується згідно з Законом України «Про судову експертизу», нормативними документами, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я №6, регулюється Кримінально-Процесуальним, Цивільним, Цивільно-Процесуальним кодексами України.

Висновки експерта є одним з видів доказів у процесі попереднього та судового слідства. Згідно з ст. 242 чинного кримінально-процесуального законодавства України, призначення основних видів судово-медичної експертизи є обов'язковим для встановлення причини смерті, тяжкості та характеру тілесних ушкоджень; визначення психічного стану підозрюваного чи обвинуваченого за наявності у справі даних, що викликають сумнів щодо його осудності; встановлення статевої зрілості потерпілої у справах про злочини, передбачені ст. 155 Кримінального кодексу України [2], та для встановлення віку підозрюваного чи обвинуваченого, якщо це має значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність та неможливе достовірне визначення його [1].

Право призначити судово-медичну експертизу мають слідчі прокуратури, органи внутрішніх справ, Служба безпеки, прокурори та суди. Підставою для проведення судово-медичної експертизи є постанови особи, що здійснює розслідування кримінальної чи цивільної справи, або ж ухвала суду. Висновки експерта є одним з найсуттєвіших об'єктивних доказів для слідчих органів [3].

Оцінка висновків належить особі, яка проводить дізнання чи слідство, або суду. Якщо слідчий чи суд піддають сумніву висновок експерта, вони повинні письмово мотивувати свою незгоду, а вже потім призначити повторну судово-медичну експертизу, доручаючи її проведення вищій судово-медичній інстанції.

У нашій країні судово-медичні експертизи проводяться в державних судово-медичних установах, які входять до системи органів охорони здоров'я [4]. Державна судово-медична служба представлена: районним, міжрайонним і міським судово-медичними експертами, обласними судово-медичними експертами; головним судово-медичним експертом Міністерства охорони здоров'я країни. Обласні та головний судово-медичний експерти очолюють відповідні заклади – бюро судово-медичної експертизи і є начальниками цих бюро. В адміністративно-господарському плані вони підпорядковані керівникам відповідних органів охорони здоров'я. В обласному бюро судово-медичної експертизи є такі структурні підрозділи: відділ судово-медичної експертизи трупів; відділ судово-медичної експертизи потерпілих, обвинувачених та інших осіб; відділ судово-медичної експертизи речових доказів (судово-медична лабораторія), до складу якого входять такі відділення: судово-медичної

гістології; судово-медичної імунології; судово-медичної криміналістики; судово-медичної токсикології; судово-медичної цитології; відділ комісійних судово-медичних експертів; відділ чергових судово-медичних експертів; організаційно-методичний відділ; міські, районні, міжрайонні відділення бюро судово-медичної експертизи; адміністративно-господарська частина з канцелярією та архівом.

Законодавство України передбачає, що до проведення судово-медичної експертизи можуть бути залучені фахівці медичних установ МОЗ України; на період проведення експертних досліджень вони іменуються «експертами», мають всі права, передбачені законодавством, і несуть всю повноту відповідальності за виконану роботу.

Таким чином ми знаходимо чільне місце судово-медичної експертизи у діяльності правоохоронних органів. У сучасному тлумаченні судова медицина – це галузь медичної науки, яка вивчає і розробляє питання медичного, біологічного і криміналістичного характеру для цілей правосуддя, законодавства та охорони здоров'я.

Зміст судової медицини визначається потребами правової практики, яка висуває різноманітні питання, котрі потребують постійного глибокого вивчення та розробки таких об'єктів цієї науки, як дослідження трупів, обстеження потерпілих, обвинувачених та інших осіб, дослідження речових доказів, вивчення матеріалів різних справ, у тому числі і пов'язаних зі звинуваченням медичних працівників у разі порушення ними професійних обов'язків.

Судова медицина розвивається і вдосконалюється на основі досягнень морфологічних, клінічних, теоретичних та інших медичних дисциплін. На розвиток судової медицини впливають і правові науки, особливо криміналістика.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс країни (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.
2. Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131)
3. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи № 6 від 17.01.95р.
4. Експертизи у судовій практиці. / За ред. В. Г. Гончаренка. - К., 2005.